

**SLOVENSKÁ
INŠPEKCIA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA**

r. z. 10425/102/2020-21884/2021

**PROTIKORUPČNÝ PROGRAM
Slovenskej inšpekcie životného prostredia
(Aktualizovaný)**

Bratislava

25. júna 2021

Obsah

1. Úvod	3
2. Definícia pojmov a skratiek.....	3
3. Východiská programu.....	6
4. Faktory s vplyvom na realizáciu Protikorupčnej politiky SR.....	7
5. Priority protikorupčného programu SIŽP	9
6. Riadenie korupčných rizík	9
7. Ciele a opatrenia.....	10
8. Záverečné ustanovenia.....	15

1. Úvod

Protikorupčný program Slovenskej inšpekcie životného prostredia (ďalej len „protikorupčný program“ alebo „protikorupčný program SIŽP“) bol vypracovaný v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 585/2018 z 12. decembra 2018, ktorým bola schválená *Protikorupčná politika SR na roky 2019 – 2023* (ďalej „Protikorupčná politika SR“).

Protikorupčný program SIŽP nadväzuje na schválenú Protikorupčnú politiku SR. Predmetom tohto programu je prijatie, zavedenie, uplatňovanie a vedenie účinnej a koordinovanej protikorupčnej politiky SIŽP v súlade so zásadami právneho štátu a etických noriem. Protikorupčný program SIŽP nadväzuje aj na štandardy v zmysle normy ISO 37001.

Pri tvorbe tohto protikorupčného programu sa tiež vychádzalo z vyhodnotenia vyplnených dotazníkov zamestnancami SIŽP o korupčných rizikách v SIŽP ako aj z poznatkov a návrhov zamestnancov, a zároveň z poznatkov a usmernení k návrhom protikorupčného programu od Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Aktuálne znenie protikorupčného programu SIŽP sa nachádza na webovom sídle organizácie <https://www.sizp.sk/>.

Účelom tohto protikorupčného programu je zlepšiť protikorupčnú prevenciu, zmenšovať priestor pre korupciu a odstraňovať príčiny jej vzniku, pričom za dôsledné uplatňovanie a dodržiavanie protikorupčných zásad a ostatných ustanovení tohto programu majú zodpovednosť všetci zamestnanci SIŽP.

Cieľom tohto protikorupčného programu je poskytnúť zamestnancom SIŽP postup alebo návod na predchádzanie korupcie zavedením funkčného systému riadenia korupčných rizík a identifikáciu rizikových oblastí z hľadiska korupcie, čím dochádza k zmenšovaniu priestoru vzniku a existencie korupcie a k zlepšeniu protikorupčnej prevencie.

2. Definícia pojmov a skratiek

Na účely realizácie protikorupčného programu sa používa toto vymedzenie pojmov:

Integrita - vlastnosť osoby, ktorá sa dôsledne prejavuje v čestnom, poctivom, nestrannom a dôveryhodnom konaní v súlade so všeobecne uznávanými hodnotami, etickými zásadami, normami a pravidlami. Miera integrity jednotlivca, orgánu verejnej moci i celého systému inštitúcií sa hodnotí podľa vonkajších prejavov a konania v súlade s deklarovanými hodnotami a zásadami. V tomto zmysle je medzi integritou a tendenciou ku korupcii nepriamoúmerný vzťah. Treba zdôrazniť, že pojem „integrita“ nie je totožný s pojmom „bezúhonnosť“, ktorá sa podľa príslušných právnych predpisov SR preukazuje výpisom/odpisom z registra trestov.

Korupcia - zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb sa opiera o Dohovor OSN proti korupcii.¹⁾ Podobne aj Európska komisia (EK) v súvislosti s Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondami (EŠIF) používa všeobecné vymedzenie pojmu korupcia, ktorú chápe ako „*zneužitie (verejného) postavenia na osobný prospech*“.²⁾ Zdôrazňuje, že korupčnými platbami či transakciami sa napomáha mnohým ďalším druhom podvodov, ako sú napríklad falošné fakturácie, fiktívne výdavky alebo neplnenie zmluvných špecifikácií.

Aj keď v čase vypracovávania tohto dokumentu samotný pojem korupcia nie je ako termín v slovenských právnych predpisoch osobitne vymedzený, v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) sa v § 328 až § 336b uvádzajú druhy konania súvisiaceho s korupciou či úplatkárstvom. *Termín korupcia má preto v tomto dokumente generický význam*, ktorý zahŕňa nielen všetky uvedené druhy konania, ale aj akékoľvek iné konanie poškodzujúce verejný záujem. Zahŕňa takisto zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie³⁾, konflikt záujmov, nezákonný lobing, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez poskytovania protislužby (tzv. prikrmovanie) a spreneveru verejných zdrojov. Zneužitie právomoci verejného činiteľa v zmysle § 326 Trestného zákona je vo svojej podstate takisto korupciou, rovnako ako trestné činy pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe⁴⁾ a machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnacím konaním.⁵⁾⁶⁾

V norme ISO 37001 má pojem *korupcia* generický charakter a vymedzuje sa ako „*ponúkanie, sľubovanie, dávanie, prijímanie alebo požadovanie neoprávnenej výhody akejkoľvek hodnoty (ktorá by mohla byť finančná alebo nefinančná), priamo alebo nepriamo a bez ohľadu na miesto (miesta), v rozpore s platnými právnymi predpismi, ako aj úplatok alebo odmena pre osobu, ktorá koná alebo sa zdráha konať v súvislosti s výkonnosťou plnenia povinností tejto osoby*“.

Korupčné riziko⁷⁾ - v užšom zmysle sa pod týmto pojmom rozumie existencia príležitosti, pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov spojených s touto korupciou. Zahŕňa aj príčiny alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie⁸⁾ alebo konanie priaznivej pre korupčné správanie alebo konanie.

¹⁾ Články 15 až 19 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (434/2006 Z. z.); (https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf)

²⁾ Dokument EK *Posúdenie rizika podvodu a účinné a primerané opatrenia proti podvodom*, Európske štrukturálne a investičné fondy – usmernenia pre členské štáty a orgány zapojené do programu, 16.06.2014, Európska komisia, EGESIF 14-0021-00. (https://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guidance_fraud_risk_assessment_sk.pdf)

³⁾ Pozri glosár TSI <https://www.transparency.org/glossary/term/extortion>.

⁴⁾ Pozri § 266 Trestného zákona.

⁵⁾ Pozri § 241 Trestného zákona.

⁶⁾ V tomto kontexte je vhodné posúdiť pôsobnosť špecializovaných orgánov, najmä však Špecializovaného trestného súdu.

⁷⁾ Medzi pojмами „korupčné riziko“ a „riziko korupcie“ je rozdiel. „Riziko korupcie“ znamená riziko, ktoré vyplýva z korupcie, resp. podplácania.

⁸⁾ Vráťane postoja, reči, pohybov, gest, signálov a ďalších prejavov, o ktorých je možné odôvodnene predpokladať, že osoba dáva najavo svoj úmysel byť účastníkom korupčného vzťahu.

Odvetné opatrenie - ktorákoľvek z týchto činností uskutočňovaných proti oznamovateľovi za to, že oznámil podozrenie z korupčného alebo iného protispoločenského konania či neetického správania: disciplinárny postih, vyhrážanie, diskriminácia, šikanovanie, verejné alebo neverejné ponižovanie, stalking (prenasledovanie)⁹⁾, bossing¹⁰⁾, mobbing¹¹⁾, nátlak, vydieranie, neprimerané zvýšenie pracovnej záťaže.

Partner vecného vzťahu (obchodný partner) - externá strana, s ktorou organizácia¹²⁾ má vecný vzťah¹³⁾ alebo plánuje zriadiť nejakú formu vecného vzťahu.

Protikorupčná prevencia („predchádzanie korupcii“, „prevencia korupcie“) - systematické postupy na a) odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie; b) znižovanie a odstraňovanie korupčných rizík; c) zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie d) odrádzanie osôb od páchania trestných činov korupcie; e) posilňovanie kultúry etiky, integrity a protikorupčného povedomia.

Systém protikorupčného manažérstva znamená súbor vzájomne prepojených alebo vzájomne sa ovplyvňujúcich prvkov organizácie na vytvorenie protikorupčných politík, cieľov a procesov na dosahovanie protikorupčných cieľov.¹⁴⁾

Verejná integrita - chápe sa ako dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore.¹⁵⁾ V kontexte činnosti orgánov verejnej moci sa zároveň chápe ako čestnosť, poctivosť, nezaujatosť, nestrannosť, rešpektovanie dôstojnosti, slušnosť, korektnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť pri vykonávaní úradných povinností a zverených právomocí. Je nesporné, že medzi verejnou integritou a korupciou je nepriamoúmerný vzťah.

Verejný záujem¹⁶⁾ sa chápe ako záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života,

⁹⁾ Napríklad, keď sa po oznámení protispoločenskej činnosti začne byť činnosť, plnenie pracovných povinností, dochádzka a pod. zamestnanca-oznamovateľa neprimerane kontrolovaná a nad takú mieru, ktorá je ináč bežná pri kontrole iných zamestnancov.

¹⁰⁾ Napr. odlišné odmeňovanie v neprospech oznamovateľa, zvýšené požiadavky na jeho výkony v práci, privlastňovanie si výsledkov jeho práce nadriadeným, vyvíjanie časového tlaku na oznamovateľa, zadávanie práce a úloh, ktorých cieľom je ponížiť oznamovateľa.

¹¹⁾ Šikanózne správanie voči oznamovateľovi a podnecovanie do takého správania, napr. verbálne útoky, izolovanie oznamovateľa od skupiny ostatných pracovníkov v organizačnom útvere, ohováranie, psychický nátlak, komunikácia s oznamovateľom sarkastickým tónom a pod.

¹²⁾ Podľa ISO 37001 je to osoba alebo skupina ľudí, ktorá na dosahovanie svojich cieľov má vlastné funkcie so zodpovednosťami, právomocami a vzťahmi.

¹³⁾ Vecný vzťah sa podľa ISO 37001 chápe v širšom zmysle tak, že predstavuje činnosti, ktoré sú relevantné na účely existencie organizácie.

¹⁴⁾ V norme STN ISO 37001:2019-02 (01 0106) sa používa termín „systém manažérstva proti korupcii“. Na účely tohto protikorupčného programu sa namiesto neho ako synonymum používa priezračnejší termín „systém protikorupčného manažérstva“. V hovorovej reči je akceptovateľný aj výraz „protikorupčné riadenie“.

¹⁵⁾ *Odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite*, OECD 26.1.2017. <http://www.oecd.org/gov/ethics/recommendation-public-integrity>; https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7024_recommendationsvk-web.PDF

¹⁶⁾ V zákone č. 357/2004 Z. z. je v § 2 ods. 2 pojem verejný záujem na účely tohto zákona vymedzený ako „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov“. V zákone č. 552/2003 Z. Z. sa v § 2 ods. 2 verejný záujem chápe ako „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov. U zamestnancov zamestnávateľa, ktorými sú právnické osoby podľa § 1 ods. 2 písm. c), výkon práce vo verejnom záujme je aj plnenie povinností zamestnancov v záujme týchto právnických osôb podľa Obchodného zákonníka“.

životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšiny občanov. Verejný záujem ako predmet sústreďeného úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb¹⁷, ale ako oprávnený nárok¹⁸, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb, a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie¹⁹ a právneho štátu.

Vyvoditeľná zodpovednosť²⁰ - znamená povinnosť osoby zodpovedať sa za preukázateľné následky svojho konania a svojej činnosti, ktoré majú nepriaznivý vplyv na boj proti korupcii a prevenciu korupcie.

Zvyšovanie povedomia o korupcii sa chápe ako interaktívny komunikačný proces zlepšovania schopnosti vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej prejavy, spôsoby a následky, ako aj rozvíjania spôsobilostí, zručností, motivácie a postojov potrebných na *aktivizáciu* protikorupčného správania.

POUŽITÉ SKRATKY

EK	Európska komisia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
GR	generálny riaditeľ
OK	oddelenie kontroly
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OÚ	osobný úrad
RPŠS	Rada pre štátnu službu
SR	Slovenská republika

3. Východiská programu

Protikorupčný program zohľadňuje základné faktory²¹) uvedené v Protikorupčnej politike SR, ktoré môžu posilniť alebo ohroziť úspešnosť jeho realizácie. Tieto faktory zodpovedajú identifikácii podľa analýzy SWOT²²). Protikorupčná politika SR je súčasťou celkovej politiky dodržiavania predpisov a pravidiel. Protikorupčná politika SR a systém protikorupčného manažérstva pomáhajú organizácii vyhnúť sa korupcii alebo zmiernovať náklady, riziká a poškodenie vyplývajúce z účasti na korupcii, pomáhajú podporovať dôveru v obchodných vzťahoch a zlepšovať meno SIŽP.

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné v rámci SIŽP vytvárať vhodné *inštitucionálne, právne a spoločenské podmienky*, v ktorých sa odmietajú akékoľvek prejavy korupčného

¹⁷) <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

¹⁸) <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

¹⁹) <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

²⁰ V právnom poriadku SR sa používajú napr. pojmy subjektívna zodpovednosť, objektívna zodpovednosť, trestnoprávna zodpovednosť. Pojem „vyvoditeľná zodpovednosť“ ako ekvivalent

²¹) Protikorupčná politika SR na roky 2019-2023, časť 5.1 *Základné faktory s vplyvom na realizáciu protikorupčnej politiky*.

²²) SWOT (z angl. Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) – silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia.

správania a korupčné konanie sa účinne postihuje. SIŽP preto uplatňuje zásadu nulovej tolerancie korupcie. V súvislosti s touto zásadou sa nesmú zľahčovať alebo prehliadať ani prejavy korupčného správania a riziká, ktoré by mohli umožniť vznik korupcie alebo vytvoriť priestor či príležitosť na jej spáchanie.

Keďže korupcia, jej páchatelia a sprostredkovatelia, ako aj všetci, ktorí sa podieľajú na vytváraní priestoru a príležitostí na korupciu, poškodzujú SIŽP, musí byť zabezpečená ochrana SIŽP.

Akémkoľvek znižovanie transparentnosti rozhodovacích procesov SIŽP je neprijateľné. Týka sa to nielen oblastí, v ktorých sa rozhoduje o použití prostriedkov z verejných zdrojov, ale hlavne aj procesov schvaľovania, povoľovania, udeľovania pokút a sankcií. V tejto súvislosti je takisto potrebné odstrániť z rozhodovacích procesov všetky prvky, ktoré by mohli vytvárať priestor pre korupčné správanie. Pri rozhodovaní na základe vlastnej úvahy nesmie byť spochybnená integrita ani dôveryhodnosť SIŽP. Rovnako je potrebné dôrazne uplatňovať vyvoditeľnú zodpovednosť za vytváranie priestoru, príležitostí a podmienok pre korupciu.

4. Faktory s vplyvom na realizáciu Protikorupčnej politiky SIŽP

Táto časť sa sústreďuje na základné faktory, ktoré môžu pomôcť pri realizácii protikorupčného programu alebo ohroziť jeho úspešnosť. Faktory s vplyvom na jeho realizáciu boli identifikované prostredníctvom SWOT analýzy so zreteľom na prevenciu korupcie a boj proti korupcii. Ako dôkazný základ sa použili najmä výsledky posúdenia korupčných rizík, ktoré boli identifikované na všetkých organizačných útvaroch SIŽP.

(1) Aktuálne faktory, ktoré majú priaznivý vplyv na realizáciu protikorupčného programu

Uvedené faktory sú súčasťou už existujúceho základného rámca priaznivého pre realizáciu protikorupčného programu SIŽP, ktorý obsahuje využiteľný silný aktivizačný protikorupčný potenciál na dosiahnutie cieľov protikorupčného programu SIŽP

- a) prejavená vôľa bojovať proti korupcii a znižovať korupčné riziká,
- b) podpora vedenia SIŽP pri vypracovaní a zavedení protikorupčného programu
- c) prijatie protikorupčných pravidiel v SIŽP
- d) zavedenie etického kódexu SIŽP.

(2) Aktuálne faktory, ktoré majú nepriaznivý vplyv na realizáciu protikorupčného programu

- a) nízka dôvera zamestnancov SIŽP v účinnosť uplatňovania protikorupčných pravidiel v praxi;
- b) nedostatočné vedomosti o efektívnych postupoch boja proti korupcii a o protikorupčnej prevencii zo strany zamestnancov SIŽP;
- c) obava zamestnancov SIŽP oznamovať nekalé praktiky a s tým súvisiaca nízka pravdepodobnosť odhalenia prípadného korupčného správania;

- d) uplatňovanie protikorupčných pravidiel a morálnych zásad v organizácii je často vnímané ako formálne.

Tieto faktory sú súčasťou aktuálneho stavu, ktorý je nepriaznivý pre realizáciu Protikorupčnej politiky SIŽP. Na zmenu tohto stavu je potrebné prijať zodpovedajúce opatrenia.

(3) Aktuálne faktory, ktoré sú príležitosťami podporujúcimi realizáciu protikorupčného programu SIŽP

- a) podmienky pre zavádzanie protikorupčných opatrení v podmienkach SIŽP sú priaznivé,
- b) zvyšujúci sa tlak verejnosti na riešenie problémov spojených s korupciou,
- c) zavádzanie IT technológií do riadenia korupčných rizík a na oznamovanie korupcie a inej protispoločenskej činnosti,

Využitie týchto faktorov môže prispieť k minimalizácii a odstráneniu nepriaznivých faktorov a k úspešnému uskutočňovaniu Protikorupčnej politiky SIŽP ako aj Protikorupčnej politiky SR.

(4) Aktuálne faktory z okolitého prostredia, ktoré ohrozujú realizáciu protikorupčného programu SIŽP

- a) prevažujúci pesimistický postoj verejnosti k odstráneniu korupcie,
- b) vysoká miera tolerancie drobnej korupcie zo strany verejnosti,
- c) nízka ochota verejnosti, vrátane podnikateľov, oznamovať korupciu na všetkých úrovniach verejného sektora z dôvodu neistoty spôsobenej obavou z odvetných krokov,
- d) neexistencia systému hĺbkovej analýzy dôveryhodnosti partnerov vecného vzťahu,
- e) riziko neodhalenia účasti vzájomne prepojených spoločností vo verejnom obstarávaní,
- f) zdokonaľovanie korupčných schém ako reakcia na protikorupčné opatrenia,
- g) chýbajúca nestrannosť či nezaujatosť pri výbere a medializácii podozrení z korupčného konania,
- h) absencia jasných pravidiel pre lobing, dary, efektívnosť systému kontroly majetkových priznaní, ovplyvňovanie verejnej politiky a legislatívneho procesu,
- i) zistné dôvody pri podpore kultúry integrity vo verejnom sektore a naprieč celým politickým spektrom.

Tieto faktory sú zároveň významnými korupčnými rizikami. Mohli by zabrániť dosiahnutiu protikorupčných cieľov a úspešnému vykonávaniu Protikorupčnej politiky SIŽP. Na ich zmiernenie a minimalizáciu je preto potrebné sústredené a konštruktívne úsilie založené na celospoločenskom prístupe a behaviorálnych poznatkoch. Na tento účel by sa mali prijať osobitné opatrenia, pričom je nevyhnutné posilňovať spoluprácu a súčinnosť nielen v rámci celého verejného sektora, ale aj jeho spoluprácu s verejnosťou. Angažovanosť

verejnosti a jednotlivcov pri zmene vzorcov správania sa je na zmiernenie a odstránenie ohrozenia spôsobeného týmito faktormi dôležitá.

5. Priority protikorupčného programu SIŽP

Protikorupčný program SIŽP je postavený na prioritách a cieľoch, ktoré vychádzajú z priorit Protikorupčnej politiky SR.

Priorita 1: Posilniť postavenie SIŽP ako dôveryhodnej inštitúcie, ktorá svojou činnosťou presadzuje a chráni verejný záujem prostredníctvom znižovania priestoru a príležitostí pre korupciu.

Priorita 2: Zvyšovať efektívnosť protikorupčného riadenia SIŽP.

Priorita 3: Zvyšovať povedomie zamestnancov SIŽP v oblasti protikorupčného správania .

6. Riadenie korupčných rizík

Riadenie korupčných rizík ako *súčasť protikorupčného systému* sa uskutočňuje vo všetkých rezortoch v zmysle uznesenia vlády SR č. 585/2019 k Protikorupčnej politike SR.

Mechanizmus riadenia korupčných rizík bol v rámci SIŽP spustený 17.05.2019, kedy bol všetkým zamestnancom rozoslaný v rámci pilotnej prevádzky elektronický dotazník prostredníctvom využitia služby Google Formuláre.

Účelom dotazníka bolo identifikovať a vyhodnotiť, do akej miery je organizácia vystavená korupcii a aké korupčné riziká by mohli ohroziť riadne fungovanie SIŽP. Na základe získaných údajov sa prijímajú opatrenia na minimalizovanie a odstránenie zistených korupčných rizík.

V pilotnom prieskume respondenti najčastejšie identifikovali tieto korupčné riziká:

- a) nie sú jasne definované postupy protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii,
- b) nedodržiavanie postupov prevencie korupcie a boja proti korupcii nie je postihované,
- c) prístup k riadeniu korupčných rizík nie je systematický,
- d) zneužitie argumentu obchodného tajomstva na znepriehľadnenie informácií o využívaní verejných zdrojov,

Návrhy na odstránenie najčastejšie identifikovaných korupčných rizík SIŽP sú súčasťou navrhovaných konkrétnych protikorupčných opatrení. Riešenia uvedených rizík sú takisto súčasťou štandardov podľa normy ISO 37001:2016 a odporúčaní Rady OECD o verejnej integrite.

7. Ciele a opatrenia

Ciel' č. 1:	Zmenšiť priestor na existenciu a vznik korupčných rizík
Ukazovateľ:	Identifikované a odstránené nedostatky umožňujúce vznik a existenciu korupčných rizík

Identifikácia nedostatkov v podmienkach SIŽP, ktoré umožňujú alebo by mohli umožniť vznik a prípadne existenciu korupčných rizík, musí byť založená na faktoch (zásada dôkazného základu).

SIŽP zavedie systém riadenia korupčných rizík, ktorého súčasťou bude aj elektronický nástroj, ktorý poskytne riadiacim pracovníkom dôkazný základ v podobe informácií o korupčných rizikách v SIŽP a prípadne naznačí aj možné zodpovedajúce opatrenia.

Na tento účel sa bude pravidelne vykonávať posudzovanie a hodnotenie korupčných rizík. Pritom sa identifikujú tie korupčné riziká, ktoré je možné predvídať vzhľadom na charakter SIŽP ako odborného kontrolného orgánu štátnej starostlivosti o životné prostredie, jeho veľkosť, štruktúru, rozhodovacie právomoci, povahu, rozsah a zložitosť činností. Vzhľadom na to, že SIŽP vstupuje do vzťahov aj s externými subjektmi, pri riadení korupčných rizík sa zohľadňujú aj partneri vecného vzťahu.

Účinnosť využívania elektronického nástroja je vhodné vyhodnotiť a na tento účel by sa mali stanoviť *kritériá účinnosti*. Tieto kritériá by mali obsahovať napríklad počet skutočných respondentov zapojených do identifikácie korupčných rizík, ochota zamestnancov podieľať sa na znižovaní priestoru pre korupciu a vznik či existenciu korupčných rizík, počet a kvalita opatrení navrhovaných respondentmi a vedúcimi pracovníkmi, zmenšené alebo odstránené korupčné riziká a pod.

Treba však zdôrazniť, že *identifikované korupčné riziko neznamena, že už dochádza ku korupcii* alebo s ňou súvisiacej protispoločenskej činnosti. Toto riziko iba naznačuje, že existuje priestor, príležitosť alebo vhodné podmienky na uskutočnenie korupcie.

Na uľahčenie identifikácie, analýzy a vyhodnocovania korupčných rizík je potrebné *vypracovať* jasnú a ľahko zrozumiteľnú metodiku, ktorá pomôže efektívne riadiť tieto riziká, pričom sa zohľadní poradie ich dôležitosti.

Opatrenie č. 1.1:	Zlepšovať systém riadenia korupčných rizík s využitím ich elektronickej identifikácie a hodnotenia
Ukazovatele:	a) vypracované praktické pravidlá pre vzťahy s partnermi vecného vzťahu b) vyhlásenie zamestnancov SIŽP o dodržiavaní protikorupčnej politiky c) vytvorená možnosť zaviesť protikorupčnú doložku s partnermi vecného vzťahu

Termín:	do 31. decembra 2021
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	Do 30. júna 2022
Gestor:	OK
Spolugestori:	Vedúci zamestnanci jednotlivých organizačných útvarov

Opatrenie č. 1.2:	Zlepšovať systém riadenia korupčných rizík s využitím ich elektronickej identifikácie a hodnotenia
Ukazovatele:	a) vypracovaný interný akt riadenia o riadení korupčných rizík b) vytvorený katalóg identifikovaných korupčných rizík
Termín vypracovania interného aktu riadenia	do 31. decembra 2022
Vytvorenie katalógu identifikovaných korupčných rizík:	do 31. decembra 2022 a potom jeho priebežná aktualizácia
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	do 30. júna 2023 a potom pravidelne v rámci aktualizácie Protikorupčného programu (vrátane navrhnutia prípadných opatrení)
Gestor:	OK
Súčinnosť :	všetky organizačné útvary SIŽP

V rámci systému riadenia korupčných rizík bude SIŽP *vyhodnocovať vhodnosť a efektívnosť existujúcich riadiacich činností* s cieľom zmierniť a prípadne eliminovať korupčné riziká či odstrániť priestor priaznivý pre korupciu. Po posúdení korupčných rizík sa určí druh a úroveň protikorupčných riadiacich činností, ktoré sa uplatnia na zodpovedajúcu kategóriu korupčného rizika. Pritom sa posúdi, či existujúce riadiace činnosti sú dostatočne účinné. V prípade potreby budú primerane upravené. Pri uplatňovaní protikorupčných pravidiel sa budú zapájať všetky organizačné útvary a všetci zamestnanci. Vzhľadom na to, že SIŽP vstupuje aj do zmluvných vzťahov s partnermi vecného vzťahu, je potrebné mať k dispozícii pravidlá pre vzťahy s nimi. Rovnako by mala byť možnosť včleniť do zmlúv s externými partnermi aj ustanovenie obsahujúce protikorupčnú doložku.

Ciel' č. 2:	Účinne chrániť oznamovateľov podozrení z korupcie, inej protispoločenskej činnosti a neetického správania
Ukazovateľ:	SIŽP má zavedený systém ochrany oznamovateľov, ktorý im poskytuje istotu, že nebudú proti nim použité odvetné opatrenia v dôsledku nahlásenia protispoločenskej činnosti

Princípom ochrany oznamovateľov sú postupy a pravidlá/interné predpisy nastavené tak, aby zaručovali podporu a ochranu osobám, ktoré v dobrej viere upozornia na vznik korupčných rizík, možné korupčné alebo iné protispoločenské konanie či neetické správanie. Súčasťou ochrany týchto osôb je uplatňovanie systému pravidiel a postupov na nestranné posúdenie správania voči zamestnancovi, ktoré je možné pokladať za odvetný postih za to, že nahlásil podozrenie z korupčného alebo iného protispoločenského konania či neetického správania.

Dôkazné bremeno je na osobe, ktorá navrhla alebo uplatňuje postih. Samotná existencia právnych predpisov na postihovanie korupcie nestačí na to, aby sa miera korupcie znížila.

Opatrenie č. 2.1:	Vypracovať a uplatňovať pravidlá na zabránenie odvetnej činnosti a diskriminácie voči oznamovateľom podozrení z korupcie, korupčného správania a inej protispoločenskej činnosti či neetického konania
Ukazovateľ:	prieskumom podložené zmenšenie obáv zamestnancov SIŽP z odvetných opatrení v dôsledku nahlásenia podozrenia z korupcie, korupčného správania a inej protispoločenskej činnosti či neetického konania
Termín vypracovania predpisu:	do 31. decembra 2021
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	do 30. júna 2022 a potom pravidelne v rámci aktualizácie protikorupčného programu (vrátane navrhnutia prípadných opatrení)
Gestor:	OK
Spolugestori:	Všetky organizačné útvary SIŽP

Opatrenie č. 2.2:	Vypracovať a realizovať program zvyšovania povedomia zamestnancov o ochrane oznamovateľov a postupoch oznamovania podozrení z korupcie, korupčného správania a iného protispoločenského konania
Ukazovatele:	a) vypracovaný plán aktivít na zvyšovanie povedomia o ochrane oznamovateľov b) počet uskutočnených aktivít a počet účastníkov c) zamestnanci poznajú postupy nahlasovania nekalého konania d) zamestnanci sú schopní požiadať o ochranu v prípade nahlásenia podozrení z nekalého konania
Termín vypracovania plánu aktivít	do 31.decembra 2021
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti realizácie:	do 30. júna 2022 a potom pravidelne v rámci aktualizácie Protikorupčného programu (vrátane navrhnutia prípadných opatrení)
Gestor:	OK
Spolugestori:	OÚ

Cieľ č. 3:	Presadzovať kultúru verejnej integrity
Ukazovateľ:	Súlad konania zamestnancov SIŽP so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami

SIŽP pokladá za jednu zo základných podmienok posilňovania svojej dôveryhodnosti dôsledné presadzovanie kultúry verejnej integrity nielen v rámci svojej organizácie, ale aj vo vzťahu k partnerom vecného vzťahu a pri komunikácii s verejnosťou.

Zamestnanci, vedúci či riadiaci zamestnanci majú konať v súlade so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami a vo svojich pracovných činnostiach a vykonávaní svojich právomocí podporujú a uprednostňujú verejný záujem²³⁾ pred súkromnými záujmami.

Vzhľadom na to, že medzi integritou a korupciou či vznikom a existenciou korupčných rizík je nepriamo úmerný vzťah, je vhodné včleniť odporúčanie Rady OECD²⁴⁾ o verejnej integrite, ktorý je právnym nástrojom OECD, do systému riadenia v SIŽP.

²³⁾ K významu pojmu „verejný záujem“ pozri časť Vymedzenie pojmov v tomto dokumente.

²⁴⁾ *Odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite*, OECD 26.1.2017. <http://www.oecd.org/gov/ethics/recommendation-public-integrity>; https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7024_recommendationsvk-web.PDF

V súlade s týmto odporúčaním by sa v činnosti SIŽP mali zohľadňovať nielen súvislosti, v ktorých tento úrad pôsobí, ale aj riziká, ktoré kultúru integrity ohrozujú a integrita personálu prejavujúca sa v jeho správaní.

Opatrenie č. 3.1:	Zpracovať odporúčania Rady OECD o verejnej integrite do príslušných interných aktov riadenia
Ukazovateľ:	a) vypracované interné akty riadenia vrátane postupov na ich uplatňovanie b) vypracovaný program aktivizačných vzdelávacích aktivít na tému etiky a verejnej integrity so zreteľom na posilňovanie protikorupčného správania a prevencie korupcie
Termín:	Do 31. decembra 2021
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti realizácie:	do 30. júna 2022 a potom pravidelne v rámci aktualizácie programu (vrátane navrhnutia prípadných opatrení)
Gestor:	OK
Spolugestori:	OÚ

CIEĽ č. 4	Zvyšovaním povedomia o korupcii aktivizovať protikorupčné správanie a konanie zamestnancov
Ukazovateľ:	Zamestnanci sa iniciatívne zapájajú do prevencie korupcie vrátane identifikácie korupčných rizík a navrhujú opatrenia na ich minimalizáciu a prípadne odstránenie

Doterajšie školenia a metódy zvyšovania povedomia o korupcii sa väčšinou sústreďovali na jednoduché prezentácie alebo prednášky o korupcii.

Zúženie vyhodnocovania protikorupčných vzdelávacích aktivít opierajúcich sa o formalistický prístup a bez toho, aby sa zistila účinnosť danej aktivity, však možno pokladať za korupčné riziko. Dôraz teda treba klásť na skutočné, praktické uplatňovanie a vyhodnocovanie účinnosti protikorupčného úsilia a zabránenie nedostatkom v aplikačnej praxi, napríklad pri uplatňovaní zákonov a predpisov. Pri hodnotení vzdelávacích aktivít na posilnenie prevencie korupcie je nevyhnutné klásť dôraz na reálne prejavy protikorupčného správania a konania zamestnancov vrátane vedúcich zamestnancov.

Opatrenie č. 4.1:	Zaviest' systém protikorupčného vzdelávania a vyhodnocovať účinnosť vzdelávacích aktivít zameraných na aktivizáciu protikorupčného správania
Ukazovateľ:	a) zvýšená iniciatíva zamestnancov pri identifikácii priestoru a príležitostí umožňujúcich vznik a existenciu korupčných rizík b) počet návrhov na zmenšenie a prípadne odstránenie korupčných rizík c) riešenie etických dilem v rámci vzdelávacích aktivít d) novo prijatí zamestnanci sa zúčastnia úvodných vzdelávacích aktivít o prevencii korupcie, etike a integrite
Termín zavedenia systému:	do 31.decembra 2021
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti realizácie:	do 30. júna 2022 a potom pravidelne v rámci aktualizácie protikorupčného programu (vrátane navrhnutia prípadných opatrení)
Gestor:	OK
Spolugestori:	GR, OÚ

Vzdelávacie aktivity zahŕňajú jednak úvodné protikorupčné vzdelávanie pre novo prijatých zamestnancov a ostatných členov personálu a jednak priebežné protikorupčné vzdelávanie pre všetkých zamestnancov SIŽP.

8. Záverečné ustanovenia

Informácie o tom, ako môžu zamestnanci a verejnosť nahlasovať svoje podozrenia z korupcie sú uvedené na webovom sídle SIŽP a v registratúre SIŽP.

Protikorupčný program SIŽP je otvorený dokument. OK v súčinnosti s príslušnými organizačnými útvarmi SIŽP navrhne zmeny a doplnenia jednotlivých opatrení, riešenie problémov a spôsoby eliminácie prekážok jeho realizácie podľa potrieb SIŽP po vyhodnotení za predchádzajúci kalendárny rok.

V zmysle uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 585/2018 je Protikorupčný program SIŽP zverejnený na webovom sídle www.sizp.sk a na webovom sídle Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Úlohy vyplývajúce z Protikorupčného programu SIŽP a jeho aktualizácia sa vyhodnocuje každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

V Bratislave dňa 25.06.2021

Mgr. Ing. Ján Jenčo
generálny riaditeľ